

Lőrincz László: Párválasztás az interneten

A kutatás kiinduló kérdése az volt, hogy hogyan befolyásolja az internet az egyén társadalmi kapcsolathálóját. A különböző társadalmi kapcsolatok közül a párkapcsolatokra esett a választás, az internethasználat különböző módjai közül pedig az internetes társkeresésre. Az internetes társkeresés jelentős népszerűsége tett szert az elmúlt évtizedben. Ezt illusztrálja az a tény, hogy 2006 áprilisában az internethasználók 10%-a használta, és 45%-uk próbálta már ki legalább egyszer (NRC piackutató). A mai internetes társkeresők egy fontos jellemzője, hogy ezek nyílt weboldalak, ahol minden olyan társadalmi réteg megtalálható, mely internet-eléréssel rendelkezik. Mivel a társkereső oldalakon emiatt olyan emberek is egymásra találhatnak, akik nem találkozhatnak a hagyományos ismerkedés helyszínein, mint például iskolák, munkahelyek, szórakozóhelyek, ez a fajta ismerkedés pozitív hatással lehet a randevúzó párok heterogenitására és a heterogámiára.

Az internetes társkereső oldalakon végzett kérdőíves kutatással nem csak a lehetőségek rendszerének hatását, hanem a párválasztási preferenciákat is vizsgálhatjuk. A párválasztási preferenciák ismerete szükséges az internet párválasztásra gyakorolt hatásának vizsgálatához, melyre kiváló lehetőséget kínál az ismerkedési oldalakon végzett online felmérés.

A kutatás alapjául két magyar ismerkedési oldalon végzett felmérés szolgált. Az első kérdőívet 410-en töltötték ki, a másodikra 12 203 válasz érkezett.

A kutatás első kérdése a párválasztási preferenciákra vonatkozott. Azt a kérdést vizsgáltam, hogy az emberek magukhoz hasonlóakat választanak, vagy minél jobb tulajdonsággal rendelkező jelöltet keresnek. Ehhez a második kérdőívben hipotetikus felhasználók képeit mutattam a válaszadóknak (vignette módszer), és arról érdeklődtem, találkoznának-e velük. A preferenciák vizsgálata többszintű (multilevel) regressziós modellekkel történt. Eredményül azt kaptam, hogy az életkor esetében a hasonlóságot preferálják az emberek, végzettség esetében pedig egyszerre van jelen a hasonlóságra és a legjobb végzettségű párra vonatkozó preferencia.

A második kérdés a csoportheterogenitás párok különbözősége gyakorolt hatását elemezte. Feltételeztem, hogy amennyiben létezik ez a hatás, a különbözőség nagyobb lehet az ismerkedési oldalakon, mint a személyes ismerkedésnél, mivel ezek igen heterogén közösségek. A két ismerkedési oldal összehasonlítása kimutatta, hogy a csoportheterogenitás hatással van a választásra: kor és végzettség tekintetében is különbözőbb párok alakultak ki a heterogénebb oldalon.

A harmadik kérdéskör vizsgálatához interneten és valós életben megismerkedett párokat hasonlítottam össze. Feltételeztem, hogy minél hamarabb és minél alaposabban megfigyelhető egy tulajdonság az ismerkedés helyszínén, annál kisebb lesz a párok közötti különbözőség. A végzettséggel kapcsolatban azt találtam, hogy a chat oldalakon talákozott párok különbözőbbek az ismerkedési oldalon vagy személyesen talákozottaknál, ami megfelelt a hipotézisnek. Nem volt viszont különbség az ismerkedési oldalon és a személyesen talákozott párok különbözősége között. Ez vélhetően abból adódik, hogy az a tény, hogy a végzettség hamar megfigyelhető az ismerkedési oldalon, az növeli a párok hasonlóságát a személyes ismerkedéshez képest, míg az, hogy az ismerkedési oldalak heterogénebbek, csökkenti azt. Társadalmi háttér tekintetében azt találtam, hogy az ismerkedési oldalon nagyobb a különbözőség a párok között. Ez nem volt megfigyelhető tulajdonság, így a két hatás (heterogénebb csoport, nem megfigyelhető tulajdonság) azonos irányba mutatott.

A kutatás érdekes eredménye továbbá, hogy nem találtam különbséget a párok végzettség és származás szerinti különbözőségében aszerint, hogy együtt járásról, együtt éléstről, vagy házasságról van szó. Erre utaltak már korábbi kutatások is, melyeket az érdekes párkeresők mintáján végzett felmérés megerősített. Ez ellentmond annak az elterjedt nézetnek, miszerint párkapcsolat folyamán kiválogatódás játszódna le hasonlóság szerint, illetve annak, hogy a társadalmi jellemzők fokozott súllyal esnek latba, ha az emberek házasságról gondolkodnak. Ez a kiválogatódás valószínűleg hamarabb, már az első randevú esetében megtörténik.